

Ali so nomotehnični dnevi še potrebni?

Marjana Glušič¹

1. Uvod

Piše se leto 2008 in pred nami so že 6. Nomotehnični dnevi. Ideja o nastanku teh predavanj sega v začetek novega tisočletja (morda celo še prej), torej pred leto 2002, ko so bili organizirani 1. Nomotehnični dnevi. 233

Nomotehnika kot veda o pisanju pravnih predpisov ni prav posebno znana. Izven državne uprave le malokdo ve, kaj nomotehnika sploh pomeni. Študentje prava o tem pri predavanjih ne izvedo ničesar in če se ne zaposlijo na tistih področjih, ki zajemajo tudi pisanje predpisov, se z nomotehniko v praksi nikoli ne srečajo. Podobno stanje pa lahko najdemo tudi znotraj državne uprave. Samo dejstvo, da je posameznik zaposlen v državni upravi, še ne pomeni, da nomotehniko pozna in obvlada. Ponavadi se z njo sreča šele, ko pripravlja predpis. Takrat se pojavi problem, saj o pravilih pisanja predpisov ne ve zadosti oziroma ne ve ničesar. Da je temu res tako, kažejo tudi izkušnje, ki jih imamo sodelavci znotraj Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo. Ta namreč na vladnem nivoju (med drugim) skrbi tudi za nomotehnično pravilnost predpisov. Tako nam v fazi usklajevanja predpisov pogosto zastavijo vprašanje, »kaj za vraga pa je ta vaša nomotehnika«. In ker smo pri uveljavljanju nomotehničnih pravil bolj ali manj striktni, verjetno veste, da nas ljudje znotraj državne uprave pogosto kličejo »vejičarji«, čeprav nomotehnika, vsaj po mojem mnenju, nima tako zelo veliko skupnih točk s slovnico.

¹ Služba Vlade RS za zakonodajo

Zaradi teh in podobnih težav sta torej pred slabim desetletjem vzniknili dve ideji, in sicer:

- *ideja o organiziranju predavanj, ki bi vsem zainteresiranim predstavila nomotehniko, omogočila izmenjavo mnenj in predstavila morebitne novosti; in*
- *priloga gradiva, ki bi zajelo vsa pravila in s tem olajšalo delo tistim, ki nomotehniko potrebujejo pri svojem vsakodnevem delu.*

Tako je leta 2004 Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo izdala Nomotehnične smernice. Do tega leta namreč v Republiki Sloveniji nismo imeli sistematično zbranih pravil, kako naj bodo sestavljeni slovenski predpisi, čeprav je bila praksa na tem področju dokaj ustaljena in razvidna iz besedil samih predpisov.

Nomotehnični dnevi pa so luč sveta ugledali že nekoliko prej in s tem omogočili, da se je nomotehnično znanje začelo razširjati. Začetni strah, da bo zanimanje za nomotehniko med ljudmi premajhno, je bil odveč. Nomotehnični dnevi so namreč vsako leto razmeroma dobro obiskani.

Ob vsem tem pa je treba povedati, da se na Nomotehničnih dnevih vedno znova srečujemo isti ljudje. Deloma seveda z namenom, da izvemo kaj novega, deloma pa tudi zaradi prijetnega druženja s kolegi, ki jih ne vidimo prav pogosto. Ob vsem tem se človeku nehote zastavi vprašanje, ali so Nomotehnični dnevi res še potrebni? Pravila se ne spreminjajo pretirano pogosto in v svoji osnovi kljubujejo času in dogodkom ter ostajajo ista že vrsto let. To je nedvomno dobro, kajti hitro spreminjajoča se pravila bi vodila v zmedo (si predstavljate, da bi letos v čast predsedovanja Evropski uniji alinee označevali z zvezdicami, člene pa recimo s paragrafi, julija pa bi ponovno prešli na star sistem). Takšna »statika« pa je seveda nujno potrebna tudi zaradi pravne varnosti ter jasno napisanih predpisov. Prav tako smo o vseh težavah, ki so jih slovenski nomotehniki povzročili evropski predpisi in posledično slovenski predpisi, ki prenašajo oziroma izvajajo evropske predpise, verjetno slišali že vse.

Glede na zgoraj navedeno, bi bil odgovor na moje vprašanje, vsaj tisti prvi, impulzivni, nedvomno **ne, Nomotehnični dnevi niso več potrebni**. Zakaj bi vendar bili? V letih, odkar obstajajo Nomotehnični dnevi, smo nomotehniko in Nomotehnične smernice prebrali in naštudirali že podolgem in počez, osnovna pravila nomotehniko pa znamo naštetiti sredi noči. Torej, če se pravila v bistvu sploh ne spreminjajo, potem se na predavanjih vsako leto na podoben način »mlati ista slama«.

Pa se res? So vsa ta predavanja resnično zaman, vsi vse znamo in obvladamo ter se ne moremo naučiti čisto nič novega? Povedano drugače, se nam ni treba naučiti čisto nič starega, tistih osnov, ki naj bi jih znal vsak, ki se loti pisanja predpisa? Verjetno vsak pri sebi misli, da tega preprosto ne potrebuje, osnove pa vendar že obvlada. Pa jih res? S sodelavci v zadnjih letih opažamo, da raven znanja nomotehnikke znotraj organov, ki pripravljajo predpise, močno upada, predpisi pa so zato nomotehnično vse slabši. Žal tega ni moč pripisati zgolj menjavi generacij in vedno večjemu številu mladih ljudi, ki se zaposlujejo v državni upravi in pišejo predpise. Nezanjanje, morda celo ignoranco (vsaj do neke mere) in nepripravljenost do učenja nomotehnikke je zaznati tudi pri ljudeh, ki so že leta zaposleni znotraj državne uprave, pa so šele sedaj imeli priložnost napisati predpis. Verjeli ali ne, veliko teh težav bi odpravil že en sam pogled na odprt Uradni list.

V nadaljevanju vam bom na praktičnem primeru predstavila nekaj osnovnih nomotehničnih napak, s katerimi se vse pogosteje srečujemo pri našem delu.

2. Primeri

Primeri so vzeti iz novele zakona, ki smo jo obravnavali v preteklem letu.

Primer št. 1

Zelo pogosta napaka, ki jo opažamo v zadnjem času je, da se v 1. členu novel ne navede naslov zakona, ki se spreminja.

Prvi odstavek 1. člena se spremeni tako, da se glasi:

Primer št. 2

Praviloma en člen novele spreminja en člen osnovnega zakona. Spodnja ureditev bi bila mogoča, kolikor bi se isto besedilo spreminjalo oziroma črtalo v celotnem besedilu oziroma izrecno navedenih členih, temu pa v pričujočem primeru seveda ni tako.

V tretjem odstavku 11. člena se črtajo besede v oklepaju »redna ...«, v drugem odstavku 12. člena besede v oklepaju » izredna ...«, v prvem odstavku 22. člena besede v oklepaju »izjemna odobritev ...«, v drugem, tretjem in četrtem odstavku 22. člena se črtajo besede »izjemno«, v četrtem odstavku 24. člena besede v oklepaju »posebna ...«, v prvem odstavku 36. člena pa besede v oklepaju »nujna ...«.

Primer št. 3

Primeri spremembe dela odstavka oziroma celotnega odstavka:

- a) *Prvi odstavek 15. člena se dopolni tako, da se beseda »dohodki« nadomesti z besedama »neto dohodki«.*
- b) *Drugi in tretji odstavek 15. člena se črtata in doda se novo besedilo, ki se glasi:*
- c) *Četrti odstavek 19. člena se črta in se doda nov odstavek, ki se glasi:*
- d) *V devetem odstavku se spremeni besedilo »V tem primeru se ne uporablja določba petega odstavka 32. člena tega zakona« v besedilo, ki se glasi: » V tem primeru se ne uporablja določba prvega odstavka tega člena.«.*

Primer št. 4

Primer spremembe člena:

- a) *20. člen se črta in nadomesti z novim besedilom, ki se glasi:*
- b) *Določba 38. člena se dopolni tako, da se besedilo tega člena glasi:*

Primer št. 5

236 Eno izmed osnovnih pravil slovenske nomotehnike je, da se členi nikoli ne preštevilčijo.

- a) *Črtata se 50. in 51. člen.*

Ustrezno se preštevilčijo členi v nadaljevanju: 52. člen postane 50 člen, 52.a člen postane 50 a člen, 52.b člen postane 50.b člen, 52. c člen postane 50.c člen, 52.člen postane 50.č člen, 52. d člen postane 50.d člen, 52. e člen postane 50 e člen, 52.f člen ostane 50. f člen, 52.g člen postane 50.g člen, 52. h člen postane 50.h člen, 52. i se spremeni v 50.i, 52.j postane 50.j, 52.k se spremeni v 50.k, 52.l postane 50.l, 52.m postane 50.m in 52.n člen, ki postane 50.n člen.

- b) *52. člen postane 51. člen in se spremeni tako, da se glasi:*

Primer št. 6

Prehodne in končne določbe so lastne vsakemu zakonu oziroma noveli in se lahko spreminjajo le takrat, ko roki, ki so določeni v njih, še niso pretečeni. Nikakor pa ni možen spodnji način noveliranja.

Kot prehodna in končna določba se doda nov 52. člen, ki se glasi:

»Ta zakon začne veljati 16.8.2008.«

3. Zaključek

Če ponovno odgovorim na uvodoma zastavljeno vprašanje, menim, da so glede na težave, s katerimi se srečujemo pri svojem delu, **Nomotehnični dnevi še kako koristni in potrebni**. Seveda pa se je ob njihovem organiziranju treba spomniti, da moramo izhajati iz osnove in to osnovo vedno znova obnavljati in širiti med ljudmi.

V tej smeri razmišljamo tudi znotraj Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo. Ker je v preteklih štirih letih, tudi po zaslugi vstopa v Evropsko unijo, prišlo do nadaljnjega razvoja in novih pravil pisanja predpisov, se pripravljajo **prenovljene in razširjene Nomotehnične smernice**, ki bodo vsebovale tudi *posamezne primere k pravilom, Navodila za pripravo nacionalnih predpisov, s katerimi se izvajajo uredbe, odločbe in sklepi Evropske unije ter prenašajo določbe direktiv Evropske unije v pravni red Republike Slovenije in Predlog nomotehničnih rešitev za pripravo slovenskih besedil pravnih aktov Evropske unije*, ki jih je Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo na podlagi sklepa vlade pripravila v sodelovanju s Službo Vlade Republike Slovenije za evropske zadeve in Ministrstvom za zunanje zadeve z namenom, da bi s pristojnimi organi Evropske unije (z vodji skupin pravnikov lingvistov pri Evropski komisiji in Svetu Evropske unije) dosegli dogovor o uporabi slovenskih nomotehničnih pravil v slovenskih besedilih evropskih pravnih aktov in mednarodnih pogodb. Na ta način želimo narediti nomotehniko še bolj uporabniku prijazno in uporabno ter jo ljudem tudi bolj približati.